

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1939 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ändring i lagen den 29 maj 1931 med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 63, vilken behandlats av första lagutskottet, ha herrar *Bæckman* och *Björklund* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring i lagen mot illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, vilken icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna.

I fråga om de skäl som ligga till grund för motionärernas hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Sedan utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande över motionen från kommerskollegium, har sådant yttrande inkommit (se Bilaga A). Därjämte har kollegium överlämnat inkomna yttranden i ärendet från samtliga handelskamrar i riket, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet, Svenska turistförbundet, Föreningen för skidloppningens främjande i Sverige och Stockholms detaljistförbund (se Bilaga B—U).

1931 års lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens innehåller i 2 § stadganden rörande obehörigt lämnande eller erbjudande av gåva eller liknande förmån. Ifrågavarande paragraf lyder: Den, som vid utövning av detaljhandel utan ersättning eller för särskilt lågt beräknat pris lämnar eller erbjuder viss vara eller i varor inlösbart rabattmärke under förutsättning att köp sker av annat slags vara, straffes, där förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet, med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor; ersätte ock uppkommen skada. I övrigt innehåller denna lag icke några föreskrifter som hänföra sig till rabattgivning inom detaljhandeln eller eljest. Att märka är att den svenska lagen, i motsats till motsvarande lagar i vissa av våra närmaste grannländer, icke innehåller en s. k. generalklausul, d. v. s. en allmän bestämmelse rörande sådan konkurrens som är att betrakta såsom illojal. I den finländska lagen den 31 januari 1930 mot illojal konkurrens stadgas i § 1, att i näringsverksamhet ingen må i konkurrenssyfte företaga handling, vilken strider mot god sed. Den norska lagen den 7 juli 1922 om otillbörlig konkurrens stadgar i § 1, att det under utövning av näringsverksamhet icke är tillåtet att i konkurrenssyfte företaga handlingar, som efter god affärssed äro otillbörliga.

Redan i patentlagstiftningskommitténs den 5 maj 1915 avgivna betänkande *Bihang till riksdagens protokoll 1939. 9 saml. 1 avd. Nr 28.*

med förslag till lag mot illojal konkurrens fanns en paragraf (12 §) som motsvarar 2 § i 1931 års lag. Enligt det av kommittén föreslagna stadgandet skulle det vara förbjudet att vid yrkesmässigt driven detaljhandel lämna eller erbjuda någon vara såsom gåva under den förutsättningen att köp sker av viss vara eller av varor till viss myckenhet eller för visst belopp eller ock under annan därmed jämförlig förutsättning. Under förbudet skulle falla jämväl lämnande eller erbjudande av rabattmärken, ställda att inlösas antingen i varor eller ock i varor eller penningar. Enbart i penningar utfäst rabatt, vare sig den lämnades omedelbart eller först framdeles, sedan varor inköpts för visst belopp, skulle däremot icke komma in under det föreslagna stadgandet. Såsom motivering för den sålunda föreslagna avgränsningen anför kommittén (s. 239—240 i betänkandet): Just däri att en *vara* erhålles extra ligger lockelsen för den publik, vartill hänsyn här är att taga. Särskilt lärer det ej kunna ifrågakomma att lägga hinder i vägen för en affärsman att vare sig omedelbart vid köp hos honom av en vara eller framdeles, då varor till viss myckenhet eller för visst belopp inköpts och eventuellt lämnade rabattmärken återställas, giva rabatt i penningar. Väl kan även denna form av rabattgivande understundom missbrukas och innebär densamma till en del enahanda faror som ovan berörts (d. v. s. farorna av present- och rabattmärkessystemet); men då den å andra sidan måste anses såsom en fullt berättigad och naturlig affärsmetod och dessutom bland annat därutinnan fyller en viktig uppgift inom affärslivet, att köp mot kontant betalning därigenom kan på lämpligt sätt befrämjas, har kommittén ansett något ingrepp i omförmälda rätt, även om densamma kan missbrukas, icke böra ske genom ett stadgande av nu förevarande slag.

I förhållande till kommitténs förslag företer 2 § i 1931 års lag bland annat den skiljaktigheten, att det såsom en särskild betingelse för straffbarhet angivits, att förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet. Såsom motivering för att denna förutsättning för lagbudets tillämplighet bör uppställas har departementschefen i propositionen i ämnet (prop. nr 175 år 1931 s. 32—33) anfört: Genom ett generellt stadgande sådant som det av kommittén föreslagna skulle lagen komma att förbjuda även ett presentgivande i fall, där något uppskörtande av allmänheten icke föreligger utan fastmera en verklig förmån erbjudes kunderna. Även här gäller det att på ett sakenligt sätt uppdraga gränsen mellan å ena sidan den otillbörliga och å andra sidan den lojala men för andra besvärande konkurrensen. Visserligen förhåller det sig så, att med den av mig föreslagna lydelsen av stadgandet vissa svårigheter kunna uppstå vid dess praktiska tillämpning, men nämnda olägenhet torde vara mindre än den, som skulle vidlåda en bestämmelse, varigenom det blev förbjudet att lämna presenter, även där det vore till fördel för allmänheten. De mest stötande yttringarna av presentsystemet komma i varje fall att drabbas av förbudet.

I överensstämmelse med patentlagstiftningskommitténs förslag innebär

2 § i 1931 års lag att lämnande av kontantrabatt eller i penningar inlösbara rabattmärken är tillåtet.

Motionärerna torde närmast åsyfta avskaffande av de inom detaljhandeln förekommande rabatter, som betecknats såsom föreningsrabatter och som utmärkas därav, att vissa föreningar eller andra sammanslutningar hos detaljhandlare utverkat en allmän utfästelse om rabatt för sina medlemmar. De inkomna yttrandena giva vid handen, att en stark opinion inom näringslivet föreligger mot detta rabattsystem, vilket betecknas såsom oförenligt med sunda affärsprinciper. Mot motionärernas förslag att tillgripa lagstiftning för att avskaffa det påtalade rabattsystemet resa sig emellertid starka betänkligheter. Sålunda torde det möta stora svårigheter att i lagtext uppdraga gränserna mellan sund och osund rabattgivning. Utskottet vill här anmärka att man uppenbarligen icke kan till den senare kategorien hänföra varje rabatt som icke gives lika till alla kunder. Det torde även kunna ifrågasättas huruvida straffbeläggning av ett förfarande, som består däri att säljare beviljar vissa kunder prisreduktion, står i överensstämmelse med den allmänna rättsuppfattningen.

I den mån missförhållanden på förevarande område förekomma, bör det enligt utskottets mening ankomma på näringsidkarnas egna organisationer att söka genom frivilliga överenskommelser åvägbringa rättelse. Då av yttrandena framgår att allmänhetens intressen beröras av denna rabattgivning, torde stöd åt strävandena att avskaffa oberättigade rabatter kunna åvägbringas genom en bland allmänheten bedriven lämplig upplysningsverksamhet.

På grund härav får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 maj 1939.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Wagnsson*, *Eskhult*, *Ewerlöf*, *Karl Karlsson*, *Emil Andersson*, *Theodor Magnusson* och *Roos**;

från andra kammaren: herrar *Bergquist**, *Lindqvist*, *Hedlund* i Östersund, *Lindmark*, *Ryberg*, *Olsson* i Mellerud och *Gezelius* samt fru *Gustafson**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Emil Andersson*.

Bilaga A.

KUNGL. MAJ:TS OCH RIKETS
KOMMERSKOLLEGIUM.
Handels- och administrativa
byrån.

Stockholm den 16 mars 1939.

Till Riksdagens första lagutskott.

Genom remiss den 3 februari 1939 har Kungl. Maj:t anbefallt Kommerskollegium att till Eder avgiva yttrande över en av herrar Bäckman och Björklund i andra kammaren väckt motion, nr 63, angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

Kollegium har i anledning av remissen berett samtliga handelskamrar i riket, Sveriges Köpmannaförbund, Sveriges Grossistförbund, Kooperativa Förbundet, Svenska Turistföreningen samt Föreningen för skidlöpnings främjande i Sverige tillfälle att avgiva yttrande i ärendet och ha dylika yttranden inkommit från de ifrågavarande organisationerna. Härjämte har till Kollegium inkommit yttrande över motionen från Stockholms Detaljistförbund.

Överlämnande de avgivna yttrandena får Kollegium anföra följande.

I motionen hemställs om förslag till sådan ändring i lagen om illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna. Enligt den lämnade motiveeringen åsyfta motionärerna främst införande av ett förbud mot de rabatter, som stora föreningar såsom Turistföreningen och Skidfrämjandet samt åtskilliga yrkessammanslutningar utverkat sig hos detaljister. Detta rabattsystem ledde enligt motionärernas uppfattning till en oriktig prissättning och högre priser för de köpare, som icke finge del av rabatterna.

De inkomna yttrandena giva vid handen, att en stark opinion föreligger mot det påtalade rabattsystemet, vilket genomgående betecknas såsom oförenligt med sunda affärsprinciper. Stockholms handelskammare anser, att ett gynnande av vissa kunder endast på grund av deras medlemskap i en eller annan organisation eller annat liknande förhållande ur ekonomisk synpunkt icke kunde försvaras. Handelskammaren i Malmö betecknar systemet såsom en mindre önskvärd kvarleva från en förgången tids köpenskap och påpekar, att det stode i uppenbar strid mot den inom detaljhandeln numera allmänt accepterade principen om fasta priser. Handelskammaren i Jönköping finner föreningsrabatterna olämpliga och anser dem icke vara ekonomiskt motiverade. Liknande uttalanden återfinnas i flertalet av de övriga yttrandena från handelskamrarna.

Köpmannaförbundet uttalar, att en rabatt, som lämnades till ett godtyckligt urval kunder utan att dessa lämnade någon motprestation, måste betecknas såsom osund rabatt stridande mot god affärssed. Enligt förbundets mening måste det anses vara högst oegentligt, att medlemskap i en viss ideell förening eller yrkessammanslutning skulle medföra gynnsammare villkor än dem, som andra konsumenter kunde betinga sig. I yttrandet från

Grossistförbundet, där ifrågavarande rabattsystem även betecknas såsom osunt, påpekas det stötande i att det för närvarande kunde inträffa, att en köpare av en förhållandevis ringa kvantitet varor, kanske en strökund, av en affär skulle komma att behandlas gynnsammare därför att han vore medlem av en viss förening än en köpare, som regelbundet gjorde sina inköp i samma affär men som icke vore ansluten till den rabattberättigade föreningen men kanske till ett antal andra föreningar, som dock avstått ifrån att på köpmännens bekostnad sörja för sin medlemsrekrytering.

Enligt Stockholms Detaljistförbunds uppfattning vore varje rabattgivning osund, som icke hade sin grund i att självkostnadspriset vid försäljningen till den rabatttagande kunden vore lägre än det till den icke rabatttagande och förbundet framhåller, att självkostnaden vid försäljning till en person, som ägde rabatt enbart på grund av att han vore medlem i en förening eller anställd i ett visst verk eller företag, icke vore lägre än för de kunder, som icke erhöle rabatt.

Uppfattningen om det nu ifrågavarande rabattsystemets olämplighet delas principiellt av de representanter för de rabatttagande föreningarna, från vilka Kollegium inhämtat yttrande. Sålunda förklarar Turistföreningen, till vars utlåtande Skidfrämjandet helt ansluter sig, att föreningen vore medveten om, att det allmänt florerande rabattsystemet icke vore önskvärt och att detsamma helst borde avskaffas.

Om sålunda enighet råder om rabatternas skadlighet och om önskvärdheten av att bringa dem till upphörande, äro däremot meningarna delade om bästa sättet att åstadkomma en sanering på området.

Handelskamrarna i Malmö, Norrköping, Jönköping, Örebro och Luleå samt Kooperativa Förbundet ställa sig avvisande till ett ingripande lagstiftningsvägen. Enligt förstnämnda handelskammares mening rymdes inom affärslivet företeelser, vilka för närvarande icke kunde lagligen beivras, men som såväl för näringslivets män som för allmänheten tedde sig vida mera stötande än föreningsrabatterna. Kammaren ansåge det ur flera synpunkter mindre lämpligt, att ifrågavarande spörsmål fördes fram separat och bleve föremål för utredning utan samband med de övriga frågor, som fölle under begreppet illojal konkurrens. Handelskammaren i Jönköping påpekar, att det knappast torde vara riktigt att generellt förbjuda alla rabatter, som icke lämnades lika till alla kunder, utan en gräns mellan tillåtna och otillåtna rabatter skulle behöva dragas, vilket bleve mycket svårt att åstadkomma i en lagstiftning. Handelskammaren i Örebro uttalar, att även om de inom handeln verksamma organisationerna hittills icke förmått råda bot på ifrågavarande missförhållanden, den rättelse, som kunde befinnas önskvärd, likväl torde böra åstadkommas genom köpmännens och deras sammanslutningars egna åtgärder och icke genom lagstiftning. Handelskammaren i Luleå anser sig icke kunna tillråda en ändring av lagen om illojal konkurrens i den riktning motionärerna föreslagit utan förordar även för sin del frivilliga överenskommelser.

Kooperativa Förbundet avstyrker lagstiftning med förklaring, att frågan om korporationsrabatternas avskaffande enligt förbundets mening icke egentligen kunde beröra statsmakterna i ett land med fritt näringsliv. I förbundets yttrande framhålls i övrigt, att de påtalade missförhållandena ej blott vore rådande inom detaljhandelns stadium av varudistributionen utan att även föreningar av yrkesutövere, varibland jämväl detaljhandlare, sedan lång tid tillbaka krävt och även i viss omfattning genomfört en sådan pris-

sättning, ofta i form av speciell rabattgivning, att deras medlemmar beretts bättre inköpsvillkor hos leverantörerna än sådana köpare, som ej tillhörde respektive organisationer. Förbundet ansåge en sådan ur kostnadssynpunkt omotiverad rabattgivning mellan olika led inom varudistributionen för svenskt näringsliv mera äventyrlig och för samhällets lugna utveckling skadligare än den rabatt, som av detaljister lämnades till konsumenter på grund av deras medlemskap i viss förening.

En något mindre avvisande hållning till motionen intages av handelskamrarna i Göteborg och Borås. Båda dessa handelskamrar ställa sig dock tveksamma till möjligheten att lagstiftningsvägen ernå en tillfredsställande lösning av problemet, men rekommendera att en närmare utredning i saken verkställes och att därvid undersökes, huruvida icke frågan kunde lösas på frivillighetens väg.

De övriga hörda organisationerna ävensom Stockholms Detaljstförbund ansluta sig däremot i huvudsak till motionärernas framställning. Stockholms handelskammare finner det med hänsyn till bl. a. den utbredning, som den icke önskvärda rabattgivningen hade, icke möjligt att effektivt stävja densamma genom de s. k. opinionsnämnderna och anser det ej heller eljest tänkbart, att genom näringslivets egna åtgärder mera omedelbart vinna rättelse uti ifrågavarande missförhållanden. Under dessa förhållanden funne handelskammaren det önskvärt, att utredning skyndsamt företoges i syfte att undersöka möjligheterna att lagstiftningsvägen åstadkomma den önskvärda saneringen på rabattgivningens område. En generell lagstiftning av den innebörd, som i motionen angäves, skulle emellertid träffa även den mest lojala rabattgivning. Ett osunt moment torde i allmänhet urskiljas först i sådana fall, då rabattgivningen icke vore betingad av någon däremot svarande prestation och skedde efter ett godtyckligt urval bland kunderna. Att lagstiftningsvägen göra en komplett avgränsning mellan lojal och illojal rabattgivning torde visserligen möta svårigheter, men det vore möjligt, att vissa kriterier på den illojala rabattgivningen skulle kunna angivas.

Grossistförbundet tillstyrker motionärernas framställning livligt och finner det i högsta grad lämpligt, att förbud mot berörda föreningsrabatter intages i lagen om illojal konkurrens.

Köpmannaförbundet, som framhåller, att förbundets liksom andra näringsorganisationers bemödanden att genom frivilliga överenskommelser avskaffa föreningsrabatterna icke lett till resultat, förklarar sig intet ha att erinra emot, att en utredning företoges angående möjligheten att lagstiftningsvägen hindra illojal rabattgivning. Förbundet ifrågasätter, huruvida icke i samband med denna utredning jämväl andra frågor berörande illojal konkurrens borde upptagas till behandling. Enligt Detaljstförbundets mening torde sunda rabattförhållanden endast kunna nås genom nödigt stöd från lagstiftarna.

Turistföreningen erinrar om att föreningen förklarat sig villig att avlysa sitt eget rabattväsen, om garantier kunde lämnas för att föreningens offer icke gjordes förgäves, och framhåller, att det med hänsyn till den ståndpunkt föreningen sålunda intagit i frågan vore självklart, att föreningen icke hade någon anledning att motsätta sig en lagstiftning, som avsåge rabattsystemens avskaffande. Emellertid anser sig föreningen icke kunna tillstyrka en lagstiftning mot rabattgivning, som ensidigt drabbar föreningens och vissa andra likartade organisationers rabattväsen.

Kollegium finner för sin del det påtalade rabattsystemet i vissa hänseenden utgöra en mindre önskvärd företeelse inom affärslivet och skulle med tillfredsställelse se, att detsamma upphörde. Kollegium ställer sig dock tveksamt till lämpligheten av att tillgripa lagstiftning för att avskaffa detsamma. Frågan synes Kollegium vara av den art, att densamma borde kunna lösas utan statligt ingripande. Visserligen framgår av bl. a. yttrandena från Stockholms handelskammare, Köpmannaförbundet och Turistföreningen att försök i denna riktning hittills strandat, men Kollegium har svårt att föreställa sig, att alla möjligheter till en lösning genom frivilliga överenskommelser skulle vara uttömda. Mot ett anlitande av lagstiftningsvägen talar även — vilket påpekats i åtskilliga av yttrandena — att det torde bli synnerligen svårt att i ett lagstadgande avgränsa de lojala rabatterna från de illojala. Då emellertid en mera ingående undersökning av rabattsystemets omfång och verkningar torde få anses erforderlig för ett definitivt ståndpunktstagande i saken, har Kollegium icke något att erinra mot att en förutsättningslös utredning av frågan kommer till stånd.

AXEL GJÖRES.

SIEGFRIED MATZ.

| Gösta Wiedesheim-Paul.

Bilaga B.

STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE

Till Kungl. Kommerskollegium.

Genom remiss den 9 februari 1939 har Kungl. Kommerskollegium anhållit om Stockholms Handelskammares yttrande över en av herrar Oscar Bäckman och L. A. Björklund i riksdagens andra kammare väckt motion, nr 63, med hemställan att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning om sådan ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, att »lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna». Till remissens besvarande får Handelskammaren anföra följande.

Av motionen framgår, att med densamma åsyftas rabattgivning inom detaljhandeln. I motionen hänvisas till olägenheterna särskilt av de rabatter, som en del föreningar, t. ex. Svenska Turistföreningen, Skidfrämjandet och Gymnastikfrämjandet, samt vissa yrkessammanslutningar utverkat för sina medlemmar.

Bland detaljhandelns utövare har under senare år pågått ett omfattande arbete för utrensning av vissa, inom denna del av näringslivet rådande konkurrensförhållanden av mer eller mindre osund karaktär. Genom frivillig samverkan mellan olika affärsidkare har man sålunda ernått ett visst enhetligt uppträdande i flera för detaljhandeln viktiga frågor, såsom begränsning av tiden för realisationers hållande, borttagande av vissa former för rabattgivning etc. På ett viktigt område ha emellertid dessa strävanden icke lett till något resultat, nämligen såvitt angår avskaffande av de rabatter, som

på sina håll lämnas till medlemmar av vissa föreningar eller andra liknande grupper. Även Handelskammaren har ägnat detta spörsmål sin speciella uppmärksamhet, ehuru dess försök att komma till rätta med missförhållandena hittills icke lyckats.

Ur ekonomisk synpunkt kan ett gynnande av vissa kunder endast på grund av deras medlemskap i en eller annan organisation eller annat liknande förhållande icke försvaras. Visserligen torde man härvid kunna anlägga den synpunkten, att rabatten till dessa medlemmar utgör en form för vederbörande affärsidkares stöd åt den förening, till vilken medlemmarna äro anslutna. Genom rabattgivningen vill han samtidigt åstadkomma en stimulans till ökad omsättning i sin rörelse, varigenom compensation skulle erhållas för hans välvillighet. Just formen för ovannämnda stöd tyder emellertid på att företagaren icke själv önskar svara för den kostnad, som åsamkas honom, utan övervältrar den på andra kategorier. I första hand bli hans närmaste konkurrenter, vilka anse sig icke kunna delta i denna rabattgivning, de lidande. Föreningarna inträda som ett irrationellt moment i konkurrensen mellan företagare inom detaljhandeln, och de lämna sin medverkan till en skärpt priskonkurrens mellan olika företagare, vilken leder till en olikartad behandling av skilda kunder utan att några ekonomiska skäl därtill föreligga.

Då för ett trettiotal år sedan de ledande affärsföretagen inom detaljhandeln fastställde principen om fasta priser, innebar detta ett mycket betydelsefullt steg till en höjning och utveckling av detaljhandeln. Ingenting har under senare tid inträffat, som vederlagt riktigheten av denna princip. Det kan emellertid icke förnekas, att de rabatter, som beviljas medlemmarna av vissa föreningar eller liknande grupper, verka uppluckrande av systemet med fasta priser. Ofta framställles nämligen i de affärer, där rabatt icke lämnas, krav på reduktion av priserna under hänvisning till den föreningsrabatt, som andra affärer giva, och inför hotet att inköpet eljest kommer att verkställas i dessa affärer, faller företagaren ofta till föga. Med hänsyn till den snävhet, varmed vinstmarginalen numera måste beräknas inom detaljhandeln, säger det sig själv, att reduktioner i större utsträckning av denna natur i längden icke kunna undgå att inverka på prissättningen. Som ett faktiskt belägg för att systemet med rabatter till medlemmar av olika föreningar verkar prisfördyrande må nämnas, att när en större Stockholmsfirma för ett antal år sedan övergav detta system, en allmän prisreduktion kunde företagas i firman (se i avskrift bilagda annons, intagen i Stockholmspressen i januari 1923).

Såsom redan antytts, har Handelskammaren sökt genom vissa åtgärder medverka till avskaffande av föreningsrabatterna. Sålunda upptog Handelskammaren med början på hösten 1936 förhandlingar med Svenska Turistföreningen om slopande av den s. k. turistrabatt, som föreningens medlemmar erhålla i ett antal affärer över hela landet. Att Handelskammaren i första hand inriktade sina åtgärder på att förmå Turistföreningen att avveckla sitt rabattsystem, berodde på att Handelskammaren genom enstämmiga uttalanden från sammanslutningar, vilkas medlemmar åtnjoto detaljhandelsrabatter, samt från rabattgivande företag bibringats den bestämda övertygelsen, att så länge turistrabatten existerade, möjligheter saknades att åstadkomma en önskvärd upprepning i fråga om de oarter, som förefinnas på rabattväsendets område. Det är ju också tämligen självfallet, att med den storleksord-

ning — både absolut och relativt — som Turistföreningen har, åtgärder i syfte att bringa ifrågavarande rabattsystem till upphörande måste bli ineffektiva, så länge turistrabatten kvarstår.

Samtidigt inledde Handelskammaren överläggningar med representanter för Gymnastikfrämjandet, Skansenföreningen och Skidfrämjandet — de tre ideella organisationer av ungefär samma karaktär som Turistföreningen, vilka Handelskammaren vederligt då upptagit systemet med detaljhandelsrabatter till medlemmarna. Därvid förklarade man sig från Skidfrämjandets och så småningom jämväl från Gymnastikfrämjandets sida beredd att helt frånträda rabattsystemet, under förutsättning allenast att så skedde även från övriga liknande organisationers sida. Skansenföreningen lät omedelbart vidtaga åtgärder för slopande av sitt rabattsystem, vilket också upphört från och med ingången av år 1938.

En annan ståndpunkt har emellertid intagits av Turistföreningen. Förhandlingarna mellan denna och Handelskammaren ha pågått alltsedan ovan nämnda tidpunkt, men få numera betraktas som avslutade, sedan Turistföreningen i skrivelse den 15 december 1938 definitivt avböjt att för närvarande på en gång avveckla sitt rabattsystem. Visserligen har Turistföreningen förklarat sig i princip villig att avlysa detsamma. Då emellertid systemet för föreningens del är mycket gammalt och man icke anser sig i stånd att överblicka dess betydelse för medlemsvärningen, kan det vara möjligt — framhåller föreningen — att rabatternas slopande skulle kunna medföra en för föreningens hela verksamhet katastrofal nedgång av medlemsantalet. Med hänsyn härtill är föreningens villighet att för egen del avlysa rabattsystemet förknippad med det villkoret, att garantier kunna lämnas för att föreningens offer icke göres förgäves, d. v. s. för att en allmän upprepning i fråga om rabattgivningens oarter kommer till stånd.

Den trygghet i detta hänseende, som Handelskammaren ansett sig kunna peka på, har av Turistföreningen uppenbarligen icke ansetts tillfredsställande. Handelskammaren har framhållit det intresse, varmed denna fråga i allmänhet omfattas av köpmännen, och trott att redan däri skulle ligga en viss garanti för att dessa icke skulle slå sig till ro med det resultat, som ett slopande av rabatterna till nu ifrågavarande organisationers medlemmar skulle innebära. Som exempel på den vikt, som denna fråga tillmätas, kan nämnas, att Stockholms detaljistförbund — som utgör en sammanslutning av tjugio olika branschorganisationer inom huvudstadens minuthandel — såsom motto antagit uttrycket »Lika pris åt alla». Inom dessa och andra organisationer finnes det sålunda ett starkt intresse för en fullständig upprepning på området. I detta sammanhang kan för övrigt nämnas, att inom den kemisk-tekniska branschen genom samverkan mellan fabrikanter, grossister och detaljister alla diskorabatter numera avskaffats. Förhållandena inom denna bransch äro emellertid av den speciella natur, att samma möjligheter att sanera rabattväsendet, som där föreligga, icke äro tillfinnandes inom andra branscher.

I stort sett saknas sålunda möjligheter att skapa de förutsättningar, vilka krävas för att kunna lämna en absolut garanti för att — därest föreningsrabatterna slopas — även annan osund rabattgivning upphör. Handelsorganisationer äro merendels icke sådana, att de kunna tvångsvis genomföra även av en betydande majoritet omfattade önskemål. Vidare är att märka, att utanför organisationerna står ett stort antal köpmän. De faktiska förhållandena medgiva för närvarande icke andra vägar för en upprepning på rabattväsendets område än den möjlighet, som ligger i att genom fortsatt

arbete söka på övertygelsens väg bland de rabattgivande köpmännen skapa förståelse för att vissa rabatter i längden äro till skada även för dem själva. Enligt vad redan förut sagts har det emellertid visat sig omöjligt att vinna framgång för detta arbete, så länge turistrabatten och vissa andra rabatter existera. Genom Turistföreningens faktiska ovillighet att slopa sitt rabattsystem ha näringslivets strävanden att på detta område bringa ordning råkat i en återvändsgränd. Handelskammaren finner det onekligen beklagligt, att en ideell organisation av Turistföreningens karaktär vill draga nytta av de förmåner, som vissa firmor anse med sin fördel förenligt att skänka föreningens medlemmar, men vilka rabattförmåner av det stora flertalet näringsutövare fördömas såsom för en sund handel skadliga. Särskilt numera — då avsikten är att Turistföreningen för sin gagnarika verksamhet skall erhålla anslag av s. k. tipsmedel — borde föreningen kunna taga den risk av en nedgång i medlemsantalet, som turistrabattens slopande enligt föreningens uppfattning skulle innebära.

Handelskammaren har ansett nödvändigt att giva denna redogörelse för strävandena att avskaffa föreningsrabatterna för att belysa de nära nog oöverkomliga svårigheter, som för närvarande möta att på frivillighetens och samförståndets väg komma till rätta med de missförhållanden, som i motionen främst påtalas. En särskild anledning att beröra Turistföreningens ställning till denna fråga har även förelegat såtillvida, som denna organisation till Handelskammaren framfört tanken på en lagstiftning av den innebörd, som i motionen angivits.

Genom medverkan av handelskamrarna, vissa av de stora riksorganisationerna inom industri och handel samt Kooperativa förbundet ha nyligen åtgärder vidtagits för att genom näringslivets egna organ, s. k. opinionsnämnder, upptaga kampen mot den illojala konkurrensen. Som ett koordinerande organ för dessa opinionsnämnder har inrättats en särskild centralkommitté. Lokala opinionsnämnder ha konstituerats i Stockholm och Göteborg, varjämte förberedelser pågå för inrättande av en opinionsnämnd jämväl i Malmö. Stadgar för centralkommittén och nämnderna i Stockholm och Göteborg närslutas.

Med hänsyn till bl. a. den utbredning, som den icke önskvärda rabattgivningen har, torde det tyvärr icke vara möjligt att effektivt stävja densamma genom opinionsnämnderna, vilka ju icke ha några maktmedel till sitt förfogande. Att eljest genom näringslivets egna åtgärder mera omedelbart vinna rättelse uti ifrågavarande missförhållanden är, såsom den ovan lämnade redogörelsen för läget visar, ej heller tänkbart.

Under sådana förhållanden finner Handelskammaren det önskvärt, att en utredning företages i syfte att undersöka möjligheterna att lagstiftningsvägen åstadkomma den önskvärda saneringen på rabattgivningens område.

En generell lagstiftning av den innebörd, som i motionen angivits, skulle emellertid träffa även den mest lojala rabattgivning. Det ligger så att säga i rabatternas natur, att de icke lämnas lika till alla kunder. Ett osunt moment torde i allmänhet urskiljas först i sådana fall, då rabattgivningen icke är betingad av någon däremot svarande prestation och sker efter ett godtyckligt urval bland kunderna. Att lagstiftningsvägen göra en komplett avgränsning mellan lojal och illojal rabattgivning torde visserligen möta svårigheter, men det är möjligt, att vissa kriterier på den illojala rabattgivningen skulle kunna angivas. Ett på lämpligt sätt avfattat stadgande i ämnet skulle måhända

kunna få betydelse för bekämpandet av jämväl sådan icke önskvärd rabattgivning, som icke kunnat direkt nås av förbudet. Detta kunde tänkas äga rum särskilt genom opinionsnämndernas verksamhet.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får Handelskammaren tillstyrka, att frågan om möjligheterna att med hjälp av lagstiftning ingripa mot illojal rabattgivning göres till föremål för skyndsam utredning antingen separat eller i samband med andra spörsmål på den illojala konkurrensens område.

Stockholm den 28 februari 1939.

För Stockholms Handelskammare:

AXEL VENNERSTEN.

/ Olof Leffler.

Bilaga C.

ÖSTERGÖTLANDS OCH SÖDERMAN-
LANDS HANDELSKAMMARE

Till Kungl. Kommerskollegium.

Genom remiss den 9 februari 1939, D. nr 703, har Kungl. Kommerskollegium anhållit om Handelskammarens yttrande över Motion i Andra Kam-maren nr 63 av Herrar Bäckman och Björklund angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

Ett förbud av den beskaffenhet, motionärerna avse, innebär ett ingrepp i den personliga avtalsfriheten av vittgående natur. Handelskammaren har denna dag i ett liknande ärende, där fråga var om förbud mot allt lämnande av rabatt, ställt sig bestämt avvisande, och Kammarens ståndpunkt är i föreliggande fall densamma.

Norrköping den 21 februari 1939.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare.

EINAR FREDHOLM.

Ordförande.

/ Albert Eriksson.

SMÅLANDS OCH BLEKINGE
HANDELSKAMMARE

Till Kungl. Kommerskollegium.

Genom skrivelse den 9 februari 1939 har Kungl. Kommerskollegium anhängit om yttrande från Smålands och Blekinge Handelskammare över en av herrar Oscar Bäckman och L. A. Björklund i riksdagens andra kammare väckt motion, nr 63, med hemställan, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga om förslag till sådan ändring i lagen av 29 maj 1931 med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, att »lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna». Med anledning härav får handelskammaren anföra följande.

Av motionen framgår, att motionärerna närmast rikta sig mot de rabatter, som en del näringsidkare inom detaljhandeln lämna till medlemmar av vissa ideella föreningar, såsom Svenska Turistföreningen, Skidfrämjandet och Gymnastikfrämjandet samt till personer, tillhörande vissa yrkessammanslutningar.

I likhet med motionärerna anser handelskammaren, att rabatter, som lämnas till en del kunder enbart därför, att dessa äro medlemmar av en ideell förening eller tillhöra viss yrkessammanslutning, äro olämpliga. Sådana rabatter kunna icke anses vara ekonomiskt motiverade, då syftet med desamma närmast är att underlätta medlemsanskaffningen för de sammanslutningar, vilkas medlemmar erhålla dylika förmåner. Däremot bör det ligga i såväl köpmännens som kundernas intresse, att alla kunder behandlas lika.

Handelskammaren ifrågasätter emellertid, huruvida det kan vara möjligt och lämpligt att genom föreslagen ändring i lagen av 29 maj 1931 råda bot på ifrågavarande missförhållanden. Vid bedömandet av rabattsystemet måste man noga skilja mellan sådana former av rabatter, som i likhet med föreningsrabatterna äro att betrakta såsom osunda och olämpliga samt sådana rabatter, som äro berättigade. Till sistnämnda grupp av rabatter torde böra räknas kvantitetsrabatter vid större inköp, rabatter å apotek till läkare, inom klädeshandeln till skräddare och sömmerskor etc. Att generellt förbjuda alla rabatter, som icke lämnas lika till alla kunder, torde därför knappast vara riktigt, utan torde förbudet böra begränsas till sådana former av rabattgivning, som icke äro ekonomiskt motiverade. Det torde emellertid bliva mycket svårt att genom lagstiftning draga denna gräns.

Olika organisationer inom näringslivet hava under en följd av år nedlagt ett betydande arbete på att söka få bort vissa osunda och illojala företeelser inom handeln. Härigenom har också i flera fall en sanering på frivillighetens väg kunnat ernås, så att lagstiftning ej behövt tillgripas. Enligt vad handelskammaren inhämtat har man på denna väg även kunnat få bort vissa föreningsrabatter. Handelskammaren anser därför, att den bästa lösningen av frågan om borttagande av föreningsrabatterna borde kunna uppnås genom fortsatta åtgärder av näringslivets därav berörda organisationer.

Jönköping den 1 mars 1939.

Smålands och Blekinge handelskammare.

TORSTEN JUNG.

/S. Seipel.

Bilaga E.

Till Kungl. Kommerskollegium.

Kungl. kommerskollegium har infortrat handelskammarens yttrande över en i riksdagens andra kammare väckt motion om sådan ändring i lagen om illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, som icke gives lika åt alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna. Till besvarande av remissen får handelskammaren anföra.

Såsom motionärerna framhålla förekommer inom detaljhandeln ett i ganska stor utsträckning utbrett rabattsystem. Köpmännen i gemen äro icke belåtna med det florerande systemet, och åtskilliga försök ha också från deras sida gjorts för att råda bot på saken, men hittills utan nämnvärt resultat. Den svåraste stötestenen har varit de rabatter, som beviljats åtskilliga större sammanslutningar och då främst Svenska Turistföreningen. Dessa sammanslutningar använda sig av den förmånen till rabatt, de utverkat åt sina medlemmar, såsom agitationsmedel vid medlemsvärningen, och i föreningarnas publikationer omnämnas de firmor, som lämna rabatt åt medlemmarna. Föreningarnas förfaringssätt härutinnan kan mången gång utgöra en ganska hård press på vederbörande affärsman, och av ekonomiska skäl vågar han mången gång ej vägra ingå på avtalet om rabatt, även om han inser det oriktiga i systemet.

Den omständigheten att en person är medlem i en eller annan organisation bör icke berättiga honom till rabatt i denna hans egenskap, och för den stora allmänheten bör det vara av vikt att affärsmännen behandla sina kunder lika. En särskild omständighet att beakta och som motionärerna påpekat är, att den mindre köpstarka delen av allmänheten i regel icke är medlemmar i berörda föreningar, och att det därför ju blir denna, som får betala det högre priset.

Då man inom näringslivet ej kunnat bemästra svårigheterna med det osunda rabattsystemet, och då det såväl för köpmännen som allmänheten är en angelägenhet av vikt, att systemet med lämnandet av rabatt, som ej gives lika åt alla kunder, avskaffas, får handelskammaren tillstyrka att efter utredning åtgärder vidtagas i det i motionen angivna syftet.

Visby den 25 februari 1939.

Gotlands handelskammare

C. G. BJÖRKANDER.

/G. Kjällman.

SKÅNES HANDELSKAMMARE

Till Kungl. Kommerskollegium.

Genom remiss den 9 februari 1939 har Kungl. Kommerskollegium anhållit om Skånes handelskammars yttrande över en i riksdagens andra kammar av herrar Bäckman och Björklund väckt motion, nr 63, angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, innefattande hemställan, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring av nämnda lag, att »lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna».

Till remissens besvarande får handelskammaren härmed anföra följande.

Av motionen framgår, att motionärerna närmast velat rikta sig mot de rabatter, som inom detaljhandeln av en del näringsidkare lämnas åt medlemmar av vissa ideella sammanslutningar såsom Svenska Turistföreningen, Skidfrämjandet och Gymnastikfrämjandet, vilka lyckats för sina medlemmar utverka dylik förmån, och till personer, tillhörande vissa yrkeskårer, vilka likaledes på samma sätt gynnas. Av motionens kläm vill det emellertid synas som om motionärerna syftade vida längre än till ett legalt ingripande mot nu angivna rabatter och ifrågasatte en lagstiftning mot rabattsystemet överhuvud, i den mån detta avsåge lämnande av olika rabatter till olika kategorier av kunder. Motionens syfte i denna del utsäges icke med önskvärd tydlighet.

Vad först angår de s. k. föreningsrabatterna ha dessa, såvitt handelskammaren kunnat utröna, icke samma utbredning inom handelskammarens distrikt som på vissa andra håll i landet. Turistföreningens förteckning över företag, som lämna rabatter åt dess medlemmar, upptager sålunda endast ett synnerligen begränsat antal firmor inom distriktet, därav icke någon av de större. Ej heller Skidfrämjandet eller Gymnastikfrämjandet ha inom distriktet mer än ett ringa antal rabattlämnande företag. Här liksom på andra håll förekommer dessutom även att vissa yrkesgrupper, såsom sjukvårdspersonal, befattningshavare i vissa statliga verk m. fl. åtnjuta rabatter i enstaka detaljaffärer. Tack vare en fast sammanhållning inom detaljhandelskåren har man emellertid dessbättre lyckats begränsa denna företeelse och hindra dess vidare spridning. Med stöd av opinionen bland allmänheten har man ock förmått vissa sammanslutningar att avstå från planerade aktioner för att skaffa sina medlemmar dylika rabattförmåner.

Att ett rabattsystem som det nu omnämnda, vilket består i lämnande av särskilda prisförmåner för vissa kunder enbart på den grund, att dessa äro medlemmar av viss ideell sammanslutning eller tillhöra viss yrkeskår, är ur affärslivets synpunkt förkastligt, därom torde endast en mening råda. Systemet utgör en mindre önskvärd kvarleva från en förgången tids köpenkap och står i uppenbar strid mot den inom detaljhandeln numera allmänt accepterade principen om fasta priser. Såsom icke överensstämmande med vår tids ekonomiska tänkande och strävanden vore det lyckligt om detsamma kunde avvecklas.

Visserligen kan invändas, att det må vara den enskilde affärsidkarens ensak, om han vill genom rabattgivning lämna den ena eller andra ideella

organisationen sitt ekonomiska stöd. Genom att rabatterna emellertid framstå såsom värdefulla lockmedel i konkurrensen om kunderna sträcka sig verkningarna av en dylik rabattgivning vida utöver den enskildes egen verksamhetssfär. Dessa verkningar beröra i första hand konkurrentföretagen och gå merendels i sista hand även ut över allmänheten. Med den ringa vinstmarginal, som numera i de flesta branscher förekommer i detaljhandeln, kunna rabatterna knappast undgå att influera å prissättningen. Det kan därför under omständigheter bli de kunder, som icke åtnjuta rabatter, vilka komma att få bära kostnaderna för dessa.

Även om således ifrågavarande rabatter inom affärslivet tämligen enstämmigt fördömes såsom förkastliga, är handelskammaren icke säker på att rättsmedvetandet bland allmänheten ännu intager en så deciderad ståndpunkt mot desamma, att en kriminalisering f. n. kan anses tillräddig. Enligt handelskammarens mening rymmes inom affärslivet företeelser, vilka f. n. icke kunna lagligen beivras, som såväl för näringslivets män som för allmänheten te sig vida mera stötande än föreningsrabatterna. Som bekant äro gällande lagbestämmelser mot illojal konkurrens av synnerligen begränsad räckvidd. Åtskillig illojalitet förekommer i affärslivet, vilken icke beröres av lagstiftningen. Detta är bl. a. fallet å reklamens område, där lagens bestämmelser mot illojal reklam genom sin snäva avfattning lämna många former av osund reklam oåtkomliga för beivrande. Även saknas alltså varje möjlighet för legalt ingripande mot sådana uppenbart illojala företeelser som uppsåtligt framkallande av förväxling med annans varor och spridande av nedsättande eller oriktiga uppgifter om konkurrentföretag. Av intresse är vidare i detta sammanhang att konstatera, att patentlagstiftningskommitténs år 1915 avgivna betänkande med förslag till lag mot illojal konkurrens, vilket upptog en väsentligt mera omfattande brottskatalog än den som sedan inflöt i lagstiftningen i ämnet, överhuvud icke omnämnde nämnda rabatter bland anmärkningsvärda företeelser å området, ehuru dylika torde ha förekommit redan långt tidigare.

Med tanke på nu anförda förhållanden måste handelskammaren för sin del ifrågasätta, huruvida föreningsrabatterna lämpligen böra i lagens form stämpas såsom stridande mot god affärssed och bli föremål för straffpåföljd, innan opinionen ännu blivit tillräckligt bearbetad för en sådan lagstiftningsåtgärd. Handelskammaren anser det i varje fall ur flera synpunkter mindre lämpligt, att ifrågavarande spörsmål föres fram separat och blir föremål för utredning utan samband med de övriga frågor, som falla under begreppet illojal konkurrens. Från vissa synpunkter torde en sådan utredning redan nu framstå såsom önskvärd, men å andra sidan har näringslivet självt angripit problemet om den illojala konkurrensen och dess bemästrande bl. a. genom inrättande av mera effektiva opinionsnämnder, och det synes handelskammaren klart, att en blivande utredning endast skulle vinna på att kunna tillgodogöra sig de ytterligare erfarenheter, som framkomma i det pågående arbetet. Under alla förhållanden lär en sporadisk utökning av brottskatalogen icke kunna rekommenderas. Brottskatalogen synes böra upptaga vissa med yttersta omsorg avvägda tyffall och såsom komplement här till en s. k. generalklausul, vars smidiga avfattning och framför allt smidiga tillämpning under näringsorganisationernas egen medverkan medger att komma till rätta med de allmänna eller lokala oarter på konkurrensens område, som i det aktuella tidsläget framstå såsom illojala. Handelskammaren har genom de diskussioner, som förekommit i dessa frå-

gor, styrkts i sin uppfattning, att en specificering av vissa åtgärder såsom icke tillåtna i konkurrensen, lätteligen kan föra till den icke önskvärda uppfattningen att vad som icke uttryckligen är förbjudet också är lojalt, en uppfattning som ej minst på detta ömtåliga område är synnerligen farlig och ägnad att väsentligt försvåra den diskretionära prövningen genom näringslivets egna organ. Enligt handelskammarens uppfattning bör denna prövning vara den primära och normala. Straffsanktionen bör både för sin egen och näringslivets skull förbehållas dem, som eljest icke låta ställa sig till rätta.

Med anledning av motionens sluttyrkande, vilket fått en räckvidd, som väl knappast torde ha varit av motionärerna avsedd, anser sig handelskammaren böra framhålla, att vid bedömandet av rabattsystemet i dess olika former en klar gränslinje måste dragas mellan å ena sidan sådana rabatter, vilka i likhet med de nu berörda äro att anse såsom ur affärlivets synpunkt osunda och olämpliga, och å andra sidan sådana, mot vilka ur sagda synpunkt ingen som helst anmärkning kan riktas och vilka sakna varje anstrykning av illojalitet. Exempel på rabatter av det senare slaget äro de, som lämnas inom bokhandeln till bibliotek och skolor, å apoteken till läkare, inom klädeshandeln till skraddare och sömmerskor, kvantitetsrabatter vid större inköp, vid bruksaffärer till vid bruket anställda, ekonomisk förening för dess medlemmar m. fl. Anledning för statsmakterna att vidtaga legala åtgärder mot sistnämnda slag av rabatter torde icke föreligga.

Malmö den 27 februari 1939.

Skånes handelskammare,

N. W. LUNDBLAD.

[Gösta Jacobsson.

Bilaga G.

HANDELSKAMMAREN I GÖTEBORG

Till Kungl. Kommerskollegium.

Genom remiss den 9 februari 1939 har Kungl. Kommerskollegium anhållit om handelskammarens i Göteborg yttrande över en i riksdagens andra kammar väckt motion, nr 63, med hemställan om sådan ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, att »lämnandet av rabatt, som icke göres lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna». I anledning härav får handelskammaren anföra följande.

Av motionen framgår, att den däri gjorda hemställan endast avser rabattgivning inom detaljhandeln. Enligt handelskammarens mening bör och en eventuell lagstiftning i ärendet begränsas till nämnda slag av handel.

Man torde numera inom detaljhandeln ganska allmänt vara ense om att de i motionen omnämnda föreningsrabatterna icke äro förenliga med sunda affärsprinciper. Åtskilliga försök hava också gjorts att på frivillighetens väg slopa eller begränsa nämnda rabattgivning. Delvis ha dessa försök krönts

med framgång, särskilt när det gäller att begränsa en utbredning av rabattsystemet, men i många fall ha strävandena varit resultatlösa. Inom detaljhandeln torde man i allmänhet vara av den uppfattningen, att ett fullständigt slopande av de såsom osunda betraktade föreningsrabatterna icke kan, åtminstone för närvarande, genomföras på frivillighetens väg.

Handelskammaren delar motionärernas uppfattning rörande önskvärdheten av ett slopande av de i motionen åsyftade föreningsrabatterna. En rabattgivning av nämnda art måste för dem, som ej komma i åtnjutande därav, framstå såsom orättvis, särskilt som de ofta torde få betala högre pris för varorna än om ingen dylik rabattgivning förekomme. I allmänhet torde nämnda rabattsystem vara mer eller mindre påtvingat handlanden av vederbörande förening. En rabattgivning av nämnt slag leder ock lätt till en skärpt konkurrens mellan företagen utan att konsumenterna i gemen få någon ekonomisk fördel därav.

Ehuru handelskammaren sålunda i princip delar motionärernas uppfattning om önskvärdheten av ett slopande av ifrågavarande rabatter, måste handelskammaren dock ställa sig något tveksam beträffande möjligheten att lagstiftningsvägen ernå en tillfredsställande lösning av förevarande spörsmål. Detta beror främst på att det enligt handelskammarens förmenande torde möta stora svårigheter att i en lag avgränsa nu åsyftad rabattgivning från sådan som måste anses fullt befogad och riktig. Handelskammaren tänker därvid icke endast på rabatter, som lämnas lika till alla kunder eller i förhållande till gjorda inköp, s. k. återbäring, vilka slag av rabattgivning enligt handelskammarens mening böra undantagas från en eventuell lagstiftning, utan även på rabatter, som lämnas till vissa yrkesutövare, särskilt hantverkare. Dessutom torde en lagstiftning bliva svår att kontrollera, då den kan kringgå på många sätt, särskilt genom tillämpande av billigare priser till föreningsmedlemmar.

Med det sagda har handelskammaren endast velat framhålla svårigheten att genomföra en lagstiftning som uteslutande drabbar det av motionärerna påtalade osunda rabattsystemet. Handelskammaren har däremot intet att erinra mot att en utredning i frågan verkställes. En sådan förefaller handelskammaren tvärtom både önskvärd och befogad. Det synes emellertid handelskammaren lämpligt att vid en eventuell utredning även undersökes möjligheten att på annat sätt än genom en lagstiftning få bort den osunda rabattgivningen eller i varje fall de svåraste arterna därav, varvid handelskammaren särskilt åsyftar frivilliga överenskommelser om rabatternas slopande.

Göteborg den 23 februari 1939.

För handelskammaren i Göteborg:

HAKON LEFFLER.

/Einar Kördel.

*Bilaga H.*VÄSTERGÖTLANDS OCH NORRA
HALLANDS HANDELSKAMMARE

Till Kungl. Kommerskollegium.

Sedan Kungl. Kommerskollegium genom skrivelse den 9 dennes, D. nr 703, anmodat handelskammaren inkomma med yttrande över herrar Bäckmans och Björklunds motion i andra kammaren, nr 63, angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, får Västergötlands och Norra Hallands handelskammare efter tagen del av ifrågavarande ärendet härmed avgiva följande värdsamma utlåtande.

I motionen framhålles, att »sedan många år ha stora föreningar, såsom Svenska Turistföreningen, Skidfrämjandet, Gymnastikfrämjandet samt sammanslutningar inom skilda yrkesgrupper m. fl. utverkat rabatter av växlande storlek hos detaljister». Då motionärerna anse det oriktigt, att den ene köparen skall betala ett högre pris för samma vara vid samma tillfälle än den andre, så föreslå de, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändring i lagen om illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna».

Handelskammaren anser, att de i motionen omnämnda föreningsrabatterna icke äro överensstämmande med sunda affärsprinciper, och önskar deras slopande, då nämligen en dylik rabattgivning måste för dem, som ej komma i åtnjutande därav framstå såsom fullständigt orättvis. Men det synes kammaren ganska svårt att i detta fall på lagstiftningens väg nå en tillfredsställande lösning. Konsten blir att i lagen avgränsa den åsyftade rabattgivningen från sådan som måste anses fullt befogad. Vissa yrkesutövare såsom hantverkare, sömmerskor m. fl. komme måhända eljest att bliva lidande härpå. Dessutom torde en dylik lagstiftning bliva svår att kontrollera, särskilt genom tillämpande av billigare priser till föreningsmedlemmar.

Västergötlands och Norra Hallands handelskammare vill därför föreslå, att en närmare utredning göres och att man härvid undersöker, om icke frågan kan lösas på annan väg än genom lagstiftning.

Borås den 25 februari 1939.

För Västergötlands och Norra Hallands handelskammare:

CARL EISERMAN,
tj. Ordförande.

/G. W. Backman.

Bilaga I.

HANDELSKAMMAREN
I KARLSTAD

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium.

Genom skrivelse av den 9 februari 1939 (D.-nr 703) har handelskammaren i Karlstad anmodats att avgiva yttrande över en av herrar Bäckman och Björklund i andra kammaren avgiven motion, nr 63, angående viss ändring i lagen med bestämmelser mot illojal konkurrens. Handelskammaren har i ärendet hört Värmlands-Dalslands och Bohusläns köpmannaförbund och får med instämmande i vad därifrån yttrats anföra följande:

De missförhållanden, som motionärerna vilja på lagstiftningsväg komma till rätta med, äro de s. k. föreningsrabatterna, vilka vissa sammanslutningar tillförsäkrat sina anslutna i syfte att därmed underlätta värvandet av medlemmar.

Från köpmannahåll har man länge sökt hindra varje form av sådana rabatter, vilka av köpmännen med rätta betraktas som innebärande ett oerättigt favoritiserande av vissa kunder på övriga kunders bekostnad. Tyvärr förhåller det sig dock så, att icke alla köpmän kunna motstå den press, som en samlad aktion från en numerärt stark sammanslutning övar, och sådana fall lära icke varit ovanliga, då man bildat en förening uteslutande med syfte att tilltvinga sig och medlemmarna vissa förmåner i inköphänseende. Givetvis räknar den köpman, som låter sig lockas till eftergift på denna punkt, med en omsättningsökning som compensation för den lämnade förmånen, men i praktiken torde det allmänt ställa sig så, att han nödgas i motsvarande grad höja det allmänna försäljningspriset, vilket medför att förmånen för de privilegierade kunderna vinnes på bekostnad av den övriga kundkretsen. Ett sådant förfarande måste betecknas som klandervärt och oförenligt med den köpande allmänhetens berättigade intressen och krav på en lika och rättvis behandling.

Under sådana omständigheter måste de påtalade missförhållandena anses vara av den art och omfattning, att de motivera ett ingripande lagstiftningsvägen. Häremot kan visserligen invändas, att detta är en angelägenhet, som det må ankomma på köpmännen själva eller dessas sammanslutningar att ordna på sätt de själva finna förenligt med sina intressen, men dels blir det här i stor utsträckning allmänheten som får lida, den del av allmänheten nämligen, som av olika skäl icke önskar ingå i sådan sammanslutning, som här avses, dels kunna köpmännen icke på grund av ekonomiska skäl alltid stå rakryggade gentemot även mycket oberättigade krav, där dessa resas från inflytelserika och omfattande sammanslutningar. Ehuru inom handelskammarens distrikt tack vare köpmannaförbundens verksamhet den illojala rabattgivningen torde vara ytterst sällsynt, torde det nog alltid beklagligtvis komma att finnas mindre nogräknade köpmän, vilka med förkärlek söka sig fram på vägar, som ligga utanför lojalitetens gränsmärken, när de därmed tro sig kunna vinna någon förmån på sina kollegers bekostnad.

Då således en rättelse av berörda missförhållanden ej synes kunna åstadkommas enbart av köpmännens organisationer, får handelskammaren ut-

tala sitt instämmande i motionens syfte och samtidigt föreslå sådan ändring i lagen om illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, som icke med lika rätt lämnas till alla kunder, måtte betraktas som illojalt förfarande och falla under nämnda lags straffbestämmelser.

Karlstad den 22 februari 1939.

För Handelskammaren i Karlstad

L. THORNGREN

Ordförande.

/V. Vendel

Bilaga J.

HANDELSKAMMAREN FÖR ÖREBRO
OCH VÄSTMANLANDS LÄN

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium.

Sedan Kungl. Kommerskollegium genom remiss den 9 februari 1939 anhållit om Handelskammarens yttrande över det i motion nr 63 i Andra Kam-maren vid årets riksdag framförda förslaget om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sådan ändring i lagen om illojal konkurrens, att lämnandet av rabatter, som icke givas lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna, får Handelskammaren härmed avgiva följande ut-låtande.

Handelskammaren medgiver gärna, att det i motionen påtalade systemet med rabatter till vissa sammanslutningars medlemmar kommit att framstå för den enskilde köpmannen som en olägenhet och för varuförmedlingen i dess helhet som en oegentlighet. Handelskammaren kan emellertid icke finna, att dessa olägenheter och oegentligheter äro av sådan beskaffenhet, att de böra påkalla ingripande genom lagstiftning. Även om de inom han-deln verksamma organisationerna hittills icke förmått råda bot på dessa förhållanden, torde likväl den rättelse, som må finnas önskvärd, böra åstadkommas genom köpmännens och deras sammanslutningars egna åtgärder och icke genom lagstiftning.

I varje fall finner Handelskammaren det olämpligt, att i lagen om illojal konkurrens införa ytterligare en specialbestämmelse, och vill gärna begagna tillfället att i detta sammanhang framhålla angelägenheten av den s. k. gene-ralklausulens införande i denna lagstiftning.

Örebro den 24 februari 1939.

Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län.

ERIK FALK.

Oläsligt namn.

Bilaga K.

HANDELSKAMMAREN I GEFLE

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium.

Genom remiss av den 9 februari 1939 har Kungl. Kommerskollegium anhallit om Handelskammarens yttrande över en i riksdagens andra kammare av herrar Oscar Bäckman och L. A. Björklund framlagd motion angående viss ändring i lagen mot illojal konkurrens.

I motionen föreslås, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändring i lagen mot illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna. Förslagsställarna påpeka såsom skäl härför, att inom detaljhandeln förekommer ett i ganska stor utsträckning utbrett rabattsystem, som till sina verkningar leder till en oriktig prissättning och högre priser för de köpare, som icke få del av dessa rabatter. Särskilt hänvisas till att sedan många år vissa stora föreningar, såsom Svenska Turistföreningen, Skidfrämjandet, Gymnastikfrämjandet och sammanslutningar inom skilda yrkesgrupper m. fl. hos detaljister utverkat rabatter av växlande storlek för sina medlemmar, varvid avsikten vore att såmedelst underlätta värvning av föreningsmedlemmar.

Handelskammaren får i anledning härav anföra följande.

Rabattgivningen inom detaljhandeln har sedan länge varit ett uppmärksammat spörsmål bland företrädarna för denna näringsgren. Väsentliga olägenheter äro nämligen för detaljhandelns utöfware förbundna med oreglerade prisnedsättningsmedgivanden, bl. a. ur kalkylerings- och bokförings-synpunkt. Därtill kommer att konkurrensen skärpes inom de olika branscherna i de fall, då tillräckligt bindande överenskommelser om fasta priser saknas. Även för allmänheten torde det vara ett lätt insett önskemål, att de priser, vilka i detaljhandeln åsatts en vara, icke framstå såsom enbart nominella.

Det kan emellertid konstateras att rabattgivningen inom detaljhandeln sedan åtskillig tid tillbaka väsentligen minskats till sin utbredning. Insikten om att fasta priser i längden gynna såväl säljare som köpare synes vara på väg att tränga igenom till följd av såväl den förbättrade handelsundervisningen som köpmannaorganisationernas egna åtgärder att träffa överenskommelser inom respektive branscher om enhetligt uppträdande i fråga om rabattgivning etc. Det förefaller Handelskammaren, som om denna väg, i synnerhet i anseende till köpmannasammanslutningarnas växande styrka, vore den i längden bäst framkomliga till avhjälpande av de missförhållanden, som alltfört råda på detta betydelsefulla område av distributionen.

Emellertid torde det icke kunna bortses ifrån, att, även i betraktande av betydelsen av dessa faktorer, betydande svårigheter alltfört finnas att bemästra för det enhetliga genomförande av fasta priser, om vars angelägenhet, åtminstone i princip, en allmän uppfattning torde råda. I fråga om exempelvis standardiserade varuslag och artiklar, samt s. k. märkesvaror, torde rabattgivning i praktiken vara eliminerad. Detsamma gäller emellertid icke det stora flertalet av varor, vilka icke låta sig standardiseras till utförande och kvalitet eller kunna salubjudas i förpackningar med av fabri-

kanten tydligt åsatt utförsäljningspris. Beträffande dessa kategorier av varor undandraget sig rabattgivandet, även i de fall, då branschöverenskommelser träffats, varje kontroll. En affärsinnehavare, som av en eller annan anledning, t. ex. begynnande illikviditet, söker tillskansa sig en ökad kundkrets på bekostnad av andra firmor i branschen, torde icke hindras därav genom än så bindande överenskommelser om rabattgivning. Handelskammaren ställer sig också synnerligen tveksam till frågan om på lagstiftningsväg effektiva åtgärder mot illojal rabattgivning i detta fall kunna skapas. I alla händelser synas motionärernas förslag om förbud mot »lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder» knappast vara ägnat att gå till roten med missförhållandena på rabattgivningens område.

Vad de s. k. föreningsrabatterna angår, vilkas avskaffande synts motionärerna särskilt angeläget, är det Handelskammarens uppfattning, att åtgärder mot medgivande av dylika rabatter böra träffas. Det måste otvivelaktigt anses såsom ett osunt och störande moment inom affärslivet att kombinera medlemskap i en ideell förening av den typ, som karakteriseras av de tidigare uppräknade, med särskilda förmåner av antydd art. Det ligger i de ideella föreningarnas natur att syftet med föreningarnas verksamhet bör vara allena bestämmande för medlemsanslutningen. Detta syfte är åtminstone icke i förut uppräknade fall att tillskynda medlemmarna förmåner vid inköp av varor, men kan faktiskt framstå såsom sådant i det fall, då medlemsavgiften är låg och summan av de rabatter, som under ett år medgivits, överstiga denna.

Det är Handelskammaren bekant att från vissa håll, speciellt Stockholms Handelskammare, upprepade försök gjorts att förmå vederbörande föreningar att frivilligt avstå från beviljandet av dylika rabatter, ehuru utan resultat. Ej heller hava de försök, som från branschsammanlutningarnas sida gjorts till åstadkommande av överenskommelser mellan sina medlemmar mot rabattgivning varit framgångsrika. Under dessa förhållanden synes det Handelskammaren, att lagstiftningsvägen skulle erbjuda den enda utvägen. Det torde emellertid böra tagas i övervägande om det av motionärerna framförda förslaget om förbud mot lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder ur varje synpunkt är det lämpligaste. Genom att i lagen om illojal konkurrens införa ett stadgande av antydd art föreligger fara för att rabattbegreppet så att säga fastlåses, medan samtidigt strävanden pågå att ytterligare begränsa eller eliminera rabattgivningen inom detaljhandeln i övrigt.

Handelskammaren vill därför förorda, att frågan om s. k. föreningsrabatter icke må lösas separat utan i samband med hela det komplex av spörsmål, som rabattgivningen inom detaljhandeln utgör.

Gefle den 10 mars 1939.

Handelskammaren i Gefle

WILH. EKMAN

Gösta Jubell.

*Bilaga L.*VÄSTERNORRLANDS OCH JÄMTLANDS
LÄNS HANDELSKAMMARE

Till Kungl. Kommerskollegium.

Genom remiss den 9 sistlidne februari har Kungl. Kommerskollegium anhallit om yttrande av Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare över en av herrar Bäckman och Björklund i riksdagens andra kammare väckt motion, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändring i lagen om illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna.

Handelskammaren får i anledning därav vördsamt anföra följande.

Handelskammaren finner det vara principiellt oriktigt, att vissa föreningsmedlemmar, medlemmar i samköpsföreningar o. d. skola vid köp av varor i detalj erhålla ett lägre pris än personer, som icke tillhöra dylika samman slutningar. Av praktiska skäl är det vid kalkyleringen av varorna icke möjligt att på förhand avgöra, huru stor del av den blivande försäljningen som måste belastas med den utfästa extra rabatten. Följden blir en kalkyl, som ligger högre än om den extra rabatten icke behövt påläggas. Det påtalade systemet medför sålunda, förutom de av motionärerna angivna olägenheterna, att prisnivån hålles högre än vad den annars behövde göra.

Under återopande av det anförda får handelskammaren såsom yttrande över ifrågavarande motion anföra, att handelskammaren instämmer i motions syfte.

Sundsvall den 1 mars 1939.

Wästernorrlands och Jämtlands läns handelskammare.

J. W. R. LILLIESTRÅLE.

Helge Thomson.

*Bilaga M.*NORRBOTTENS OCH VÄSTERBOTTENS
LÄNS HANDELSKAMMARE

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium.

Sedan Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare beretts tillfälle yttra sig över en vid årets Riksdag av herrar Oscar Bäckman och L. A. Björklund väckt motion angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, får handelskammaren härmed vördsamt anföra följande.

Handelskammaren delar helt motionärernas uppfattning att de s. k. för eningsrabatterna äro företeelser av mindre önskvärt slag. Denna mening

torde även omfattas av majoriteten av detaljhandlarna och däribland säkerligen även av många, som låtit övertala sig att bevilja någon eller några sammanslutningar en sådan förmån. Från början torde medgivandet av rabattförmånen, vilken troligen av många beräknats sällan komma i tillämpning, hava grundats på föreställningen om att ett sådant gynnande av en förening skulle innebära ett visst reklamvärde. Mera sällan torde det av motionärerna omtalade fallet hava inträffat, att sammanslutningen hotat att, därest framställningen om rabatt ej bifölles, sammanslutningens medlemmar skulle upphöra med sina inköp i den affären. *Hur som helst torde som sagt numera den uppfattningen att föreningsrabatterna böra bort, vara allmän.* Att på det stora hela taget rabatterna medföra en fördyring av priserna för dem, som icke äro medlemmar av rabattberättigad sammanslutning, är obestriddligt. Häruti ligger nackdelen uti rabattsystemet. Handelskammaren är också övertygad om att ledningarna för många av de nämnda föreningarna, därest de bleve uppmärksamgjorda på systemets avisidor, frivilligt skulle avstå från rabattförmånen.

Sådan situationen sålunda ter sig och med den ökade omfattning och betydelse, som detaljhandlarnas organisationer numera vunnit, måste handelskammaren emellertid starkt ifrågasätta, huruvida det verkligen skall vara nödvändigt eller över huvud taget lämpligt att anlita utvägen med en lagbestämmelse för att få bort föreningsrabatterna. Inom nästan varje bransch av detaljhandeln finnes ju en eller flera livaktiga sammanslutningar oftast med särskilt tidningsorgan till sitt förfogande, vartill kommer på samma sätt utrustade allmänna köpmannaorganisationer. Det vill synas som det skulle vara en angelägen uppgift för dessa att genom energisk upplysning och propaganda motverka rabattsystemets avarter. På sina håll har nog redan problemet beaktats, men en enhetlig aktion skulle med all säkerhet kunna giva bättre resultat.

Mot en kriminalisering av rabattutfästelserna tala flera skäl. I det allmänna rättsmedvetandet innebära rabatterna endast ett avstående av en del av vinsten. Att skilja en allmännare utfästelse om sådan förmån från medgivandet av samma förmån i ett visst fall låter sig näppeligen göra och ett generellt förbud mot rabatter måste med nödvändighet även gälla exempelvis låga offerter. När innebär en offert en otillåten rabatt, blir nästa fråga, som det i det praktiska livet måste anses nästan omöjligt att bestämt besvara. En straffbestämmelse kräver emellertid med nödvändighet en fixering av den brottsliga handlingen. Ingen skulle väl heller vilja taga konsekvensen av ett betraktelsesätt, enligt vilket prutning skulle anses som försök till förledande till brottslig handling.

För undanröjande av de i motionen påtalade missförhållandena vill handelskammaren för sin del alltså förordna en frivillighetens väg. Därest detaljhandlarnas organisationer beslutsamt ginge in för att stämpla föreningsrabatterna såsom något förkastligt, skulle särskilt med hänsyn till den publicitet, som rabattmedgivandet vanligen gives, mycket vara vunnet. Däremot anser handelskammaren sig icke kunna tillråda en ändring av lagen om illojal konkurrens i den riktning motionärerna föreslagit.

Luleå den 24 februari 1939.

Norrbottnens och Västerbottens Läns Handelskammare

GUSTAF GROTH.

Inge Fröberg

SVERIGES
KÖPMANNAFÖRBUND

Till Kungl. Kommerskollegium.

Genom remiss den 9 sistlidne februari har Kungl. Kommerskollegium anhållit om Sveriges Köpmannaförbunds yttrande över en av herrar Bäckman och Björklund i riksdagens andra kammare väckt motion angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens. I anledning härav har förbundet äran anföra följande.

En av köpmannaorganisationernas viktigaste uppgifter är att verka för att osunda och omotiverade rabatter avskaffas. Sveriges Köpmannaförbund har också, alltsedan förbundets tillblivelse, genom olika åtgärder ingripit mot enligt förbundets mening mindre lojal och mot god affärssed stridande rabattgivning. Nu gällande lag mot illojal konkurrens berör icke rabattgivning. Förbundet har därför måst inrikta sig på att söka ernå frivilliga överenskommelser angående vissa bestämda regler för rabattgivning. För att en rabattgivning skall anses stå i överensstämmelse med god affärssed fordras, enligt förbundets mening, att rabattgivningen motiveras av viss motprestation från deras sida, vilka komma i åtnjutande av rabatt. En rabatt, som lämnas till ett godtyckligt urval kunder, utan att dessa lämna någon motprestation, måste betecknas såsom en osund rabatt, stridande mot god affärssed.

Från denna utgångspunkt har förbundet angripit de s. k. föreningsrabatterna, d. v. s. rabatter, vilka vid detaljhandel lämnas till medlemmar av ideella föreningar. Dessa rabatter kunna, enligt förbundets mening, icke sakligt motiveras, och de äro till direkt förfång för stora konsumentgrupper. *Enligt förbundets mening måste det nämligen anses vara högst oegentligt, att medlemskap i en viss ideell förening eller yrkessammanslutning skall medföra gynnsammare villkor än dem, som andra konsumenter kunna betinga sig.* I realiteten måste även firmor, som arbeta med dylika rabattsatser, kalkylera sina varor på annat sätt än en firma, som lämnar samma goda varor till samma priser för alla konsumenter. Rabatten måste nämligen betraktas såsom en omkostnad för affärsrörelsens bedrivande. Den måste på ett eller annat sätt täckas, och detta sker då genom högre tillägg på inköpspriserna. Då den mindre välsituerade delen av allmänheten vanligen icke torde tillhöra de ideella föreningarna, medföra de s. k. föreningsrabatterna, vilka uteslutande komma respektive föreningars medlemmar tillgodo, att de mindre välsituerade konsumenterna vid köp i en affär, som lämnar föreningsrabatt, få betala ett högre pris än som skulle vara förhållandet, därest detta slag av rabatt icke existerade. Det är alltså de mindre välsituerade konsumenterna, vilka, åtminstone till en del, få betala de rabatter, vilka ges de i allmänhet bättre ekonomiskt lottade konsumenterna, vilka genom medlemskap stödja en ideell förening.

Den omständigheten, att ett antal konsumenter, exempelvis personalen å kontor, sammansluter sig till en yrkesförening, borde icke i och för sig föranleda, att föreningens medlemmar erhålla extra rabatt vid inköp av varor i detaljaffär. Någon motprestation från föreningens medlemmars

sida, som skulle motivera den extra rabattgivningen, förekommer nämligen icke. Lämnande av rabatt till sådana sammanslutningars medlemmar torde alltså böra jämföras med lämnande av rabatt till ideella föreningars medlemmar.

Förbundet har på senare år gjort ett stort antal framställningar till skilda sammanslutningar med hemställan, att dessa skola avstå från att ingå överenskommelser med företagare inom detaljhandeln om lämnande av särskild rabatt till resp. sammanslutningars medlemmar. Förbundet har haft desto större skäl att göra dylika hänvändelser, som erfarenheten visat, att det ofta är mindre bärkraftiga detaljaffärer, vilka föranledas att ingå överenskommelser angående lämnande av dylik rabatt. Förbundet har under åren 1933—1939 riktat dylika hänvändelser till bl. a. följande organisationer: Yrkeskvinnors Klubb, Dambilklubben, Svenska Röda Korsets Stockholmskrets II, Riksföreningen för Gymnastikens Främjande samt Svenska Turistföreningen. Ehuru antalet firmor, vilka lämna föreningsrabatt, på senare år torde ha nedgått, har det icke lyckats förbundet att avskaffa denna form av rabattgivning, som alltjämt tillämpas inom ett stort antal ideella föreningar och yrkessammanslutningar. Att märka är emellertid, att de ideella organisationerna själva erkänt, att den kritik, Köpmannaförbundet och andra näringsorganisationer riktat mot föreningsrabatterna, måste anses motiverad. Riksföreningen för Gymnastikens Främjande anförde sålunda i skrivelse till förbundet av den 1 februari 1935, att föreningen »tillgrep denna åtgärd (d. v. s. att träffa avtal med vissa affärer angående rabatt för föreningens medlemmar) med stor tvekan och under första året av vår verksamhet, d. v. s. under år 1934, hade vi inga dylika avtal om rabatter. Det visade sig dock under fjolårets verskamhet, att medlemsanskaffningen avsevärt försvårades genom att våra ombud icke kunde erbjuda rabattförmåner i likhet med vad som fallet är med Turistföreningen och Skidfrämjandet. Vi kommo härigenom i ett betydligt sämre läge än de båda angivna föreningarna och inför våra ombuds upprepade framställningar, hade vi intet annat att göra än att gå in för rabattsystemet.» Även Svenska Turistföreningen har uttalat, att som det heter, »det allmänt florerande rabattsystemet icke är önskvärt, och att detsamma helst borde avskaffas» — detta dock under förutsättning att garantier kunde lämnas för att föreningens offer icke gjordes förgäves. Föreningen förmenar nämligen, att rabattens slopande skulle kunna medföra »en för föreningens hela verksamhet katastrofal nedgång i medlemsantalet». Sveriges Köpmannaförbund har häremot anført, att enligt Svensk Turistkalender rabattgivande firmor f. n. blott äro att finna på ett mindre antal platser i landet. Förbundet håller det för osannolikt, att dessa firmor skulle utöva en sådan dragningskraft på allmänheten, att Turistföreningens medlemsrekrytering till någon väsentlig del skulle vara beroende av att föreningen kunde erbjuda sina medlemmar förmåner från ifrågavarande firmor. Man skulle möjligen kunna göra gällande, att då antalet firmor, vilka lämna Turistföreningens medlemmar rabatt, väsentligen nedgått, det för köpmannakåren och allmänheten skulle vara av relativt ringa intresse, om föreningen bibehåller eller slopar det nu tillämpade rabattsystemet. Förhållandet är emellertid, såsom framgår av ovan citerade skrivelser från Riksföreningen för Gymnastikens Främjande, att så länge Turistföreningen bibehåller rabattsystemet, andra ideella föreningar anse sig nödsakade tillämpa liknande rabattsystem.

Av det anförda framgår, att Sveriges Köpmannaförbunds liksom andra näringsorganisationers bemödanden att genom frivilliga överenskommelser avskaffa de s. k. föreningsrabatterna icke lett till resultat. Med hänsyn härtill vill förbundet, ehuru förbundet väl inser, att svårigheter möta vid uppdragandet av en gränslinje mellan lojal och illojal rabattgivning, dock förklara sig intet ha att erinra emot att en utredning företages angående möjligheten att lagstiftningsvägen hindra illojal rabattgivning. Förbundet vill ifrågasätta, huruvida icke i samband med denna utredning jämväl andra frågor berörande illojal konkurrens borde upptagas till behandling.

Stockholm den 6 mars 1939.

Sveriges Köpmannaförbund

HARALD BERNSTRÖM

Gustaf Borgström

Bilaga O.

SVERIGES GROSSISTFÖRBUND

Till Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium.

Sedan vi beretts tillfälle att avgiva yttrande över Livsmedelshandlarnas Riksförbunds hemställan om förbud mot s. k. återbäring ävensom över hrr Bäckmans och Björklunds motion i Andra kammaren angående viss ändring i lagen om illojal konkurrens få vi anförä följande:

Inom näringslivets organisationer har sistnämnda fråga ofta varit föremål för behandling. Försök ha också företagits att genom frivilliga överenskommelser komma till rätta med det osunda system, som föreningsrabatterna måste anses utgöra för detaljhandeln.

För den stora delen av den köpande allmänheten måste det nämligen vara en angelägenhet av vikt, att kunderna i en butik behandlas lika. Den omständigheten, att en kund tillhör en förening av det ena eller andra slaget, bör i varje fall icke berättiga till rabatt i hans egenskap av föreningsmedlem. Orättvisan i detta system framträder i desto högre grad, om man betänker, att det därigenom kan inträffa, att en köpare av en förhållandevis ringa kvantitet varor, kanske en strökund, av en affär skulle komma att behandlas gynnsammare, därför att han är medlem av en viss förening, än en köpare, som regelbundet gör sina inköp i samma affär men som icke är ansluten till den rabattberättigade föreningen men kanske till ett antal andra föreningar, som dock avstått ifrån att på köpmännens bekostnad sörja för sin medlemsrekrytering. Det stora flertalet ideella föreningar förtrösta dessbättre allt fortfarande på sin förmåga att uteslutande genom sina egna syften och sin egen verksamhet finna tillräcklig anslutning.

Grossistförbundet tillstyrker sålunda livligt det av hrr Bäckman och Björklund avgivna förslaget och finner det i högsta grad lämpligt, att förbud mot berörda föreningsrabatter intages i lagen mot illojal konkurrens.

Vad vidare beträffar Livsmedelshandlarnas Riksförbunds framställning berör också den ett problem, som varit föremål för mycken uppmärksamhet ifrån handelns sida.

Säkert är, att det av Livsmedelshandlarnas Riksförbund påpekade förhållandet, att återbäringen inverkar på kalkylen och att den följaktligen i viss utsträckning blir en chimär, är riktigt. En detaljaffär, som vet att den vid årets slut har att utgiva en viss procent av omsättningen i form av återbäring, måste räkna härmed såsom en relativt fast omkostnad. Detta inverkar otvivelaktigt på de ordinarie utförsäljningspriserna.

I samband härmed måste emellertid uppmärksammas, att återbäringen, när den riktigt tillämpas, förutsätter kontanthandel och alltså i praktiken får karaktär av en för året samlad kassarabatt. Då kassarabattsystemet användes för att uppmuntra till kontanthandel och alltså minskar den för detaljhandeln ofta betungande varukrediten, måste alltså viss hänsyn tagas till de härav följande goda verkningarna såväl för köpare som säljare. Dessa goda verkningar förutsätta emellertid en viss enhetlighet beträffande kassarabattsystemet, så att icke allmänhetens möjlighet till prisjämförelser förminskas genom ett förvirrat kassarabattsystem.

Vilka konsekvenser dessa härovan angivna omständigheter böra medföra för systemet i dess helhet och i fråga om dess eventuellt lagliga reglering förtjänar otvivelaktigt att undersökas.

Vi föreställa oss, att frågan härom lämpligen kunde upptagas till behandling vid den ytterligare utredning, som väl måste föregå ett förverkligande av det i den Bäckman-Björklundska motionen föreslagna förbudet mot föreringsrabatter.

Stockholm den 25 februari 1939.

Sveriges Grossistförbund

ERIK WADSTEIN

| K. E. Gillberg

Bilaga P.

Till Kungl. Kommerskollegium.

Sedan Kungl. Kommerskollegium berett Kooperativa förbundet tillfälle att avgiva yttrande över en av herrar Bäckman och Björklund väckt motion (nr 63 i andra kammaren) angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, får Kooperativa förbundets styrelse vördsamt anföra följande.

Motionärerna påpeka, att det inom detaljhandeln i ganska stor utsträckning förekommer ett rabattsystem, som till sina verkningar leder till oriktig prissättning och högre priser för de köpare, som icke få del av dessa rabatter. Härvid åsyftas de rabatter, som vissa stora ideella föreningar, liksom även personalorganisationer, för sina medlemmars räkning utverkat hos detaljister. Med hänvisning till det ekonomiskt oriktiga i systemet — vilket ofta i praktiken innebär, att de mindre köpstarka, vilka i regel icke äro

medlemmar i dessa föreningar, bli de, som få betala det högre priset — begära motionärerna, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till sådan ändring i lagen om illojal konkurrens, att lämnandet av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna. Gentemot det i motionen uttryckta allmänna omdömet om de ifrågavarande rabatternas ekonomiska natur har styrelsen intet att invända. Styrelsen kan i detta samband emellertid ej underlåta att påpeka, att det påtalade missförhållandet ej blott är rådande inom detaljhandelns stadium av varudistributionen. Föreningar av yrkesutövare, även av detaljhandlare, ha sedan lång tid tillbaka krävt och även i viss omfattning genomfört en sådan prissättning, ofta i form av speciell rabattgivning, att deras medlemmar beretts bättre inköpsvillkor hos leverantörerna än sådana köpare, som ej tillhöra respektive organisationer.

Styrelsen anser en sådan ur kostnadssynpunkt omotiverad rabattgivning mellan olika led inom varudistributionen för svenskt näringsliv mera äventyrligt och för samhällets lugna utveckling skadligare än den rabatt, som av detaljister lämnas till konsumenter på grund av deras medlemskap i viss förening. Sådana detaljhandelsföretag, som lämna rabatter till medlemmar i vissa föreningar, bruka icke sällan låta även andra köpare komma i åtnjutande av samma rabatter. Det räcker i allmänhet att endast uppge medlemskap av den förening, till vars medlemmar företaget lämnar rabatt. Den irritation, som det påtalade rabattsystemet fört med sig mellan ett företags kunder och personal, är säkerligen en av anledningarna till att omfattningen av korporationsrabatten har reducerats betydligt under senare åren.

På annat sätt förhåller det sig med korporationsrabatterna inom de olika leden av näringslivet. Här är under utveckling ett system, på vilket det föreligger alla skäl att fästa allmän uppmärksamhet, ty rabatter, som icke bli synliga i detaljhandeln, komma blott undantagsvis till allmänhetens kännedom. Förhållandena äro dock nu sådana, att man vid inköp söker bereda en viss monopolställning på marknaden för en viss kår. Det har varit stridande mot rättsuppfattningen inom svenskt näringsliv, om andra grunder för prisets fastställande varit gällande än den varumängd, som köpes, det betalningssätt, som kommer i fråga, och andra faktorer, som direkt påverka priset. Tyvärr förhåller det sig nu så, att det inom flera branscher är medlemskap i branschföreningar, som är avgörande för det pris leverantören har att erhålla.

Styrelsen finner sig dock böra avstyrka den ifrågasatta lagändringen, då den nämligen icke kan finna, att det här egentligen rör sig om en fråga, vilken i första rummet berör statsmakterna i ett land med fritt näringsliv. Det står ju de berörda detaljhandelsföretagen fullständigt fritt att avskaffa samtliga löpande rabatter av här berörda slag, så snart gällande överenskomelser med föreningar och personalorganisationer utlöpt, då ingen lagbestämmelse lägger hinder i vägen härför och ingripanden från statsmyndigheterna i syfte att bevara denna rabattinstitution säkerligen icke äro att vänta, sedan detaljhandelsföretagen och deras organisationer bestämt förklarat sin vilja att skrida till ett avskaffande av korporationsrabatterna.

I betraktande av vad som här anförts vill styrelsen betona, att dess uppfattning sammanfaller med motionärernas i fråga om korporationsrabatternas natur av en oriktig och ofta för de mindre köpstarka oförmånlig prissättning men finner sig dock böra avstyrka den ifrågasatta ändringen av lagen med vissa bestämmelser om illojal konkurrens, då enligt dess mening

frågan om korporationsrabatternas avskaffande icke egentligen kan beröra statsmakterna i ett land med fritt näringsliv.

Stockholm den 4 mars 1939.

Vördsamt

Kooperativa förbundet

ALBIN JOHANSSON

/Thorsten Odhe

Bilaga R.

SVENSKA TURISTFÖRENINGEN

Till Kungl. Kommerskollegium.

På grund av kommerskollegii remiss den 28 januari 1939 i anledning av framställning från livsmedelshandlarnes riksförbund rörande ifrågasatt förbud i lag mot rabattgivning i allmänhet samt kollegii remiss den 9 februari 1939 i anledning av en i riksdagens andra kammare väckt motion, nr 63, angående viss ändring i lagen den 29 maj 1931 med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens får Svenska turistföreningen härmed vördsamt anföra följande.

Turistföreningen har sedan många decennier tillbaka praktiserat att med diverse firmor träffa avtal om att dessa skola lämna rabatt å inköpta varor till föreningens medlemmar. Ursprungligen var tanken att medlemmarna på detta sätt skulle beredas tillfälle att på billigare villkor förskaffa sig utrustning för sådana resor, till vilka turistföreningen uppmuntrade, men systemet utvidgades så småningom att omfatta allt flera varuområden. Detta rabattsystem har naturligen för turistföreningen haft en avsevärd betydelse, när det gällt att värva medlemmar. Det är emellertid omöjligt att exakt angiva, vilken betydelse systemet har i detta avseende. Det är möjligt att ett avskaffande av rabattsystemet skulle för föreningen betyda en för hela dess verksamhet mycket kännbar minskning av medlemsantalet.

Turistföreningen har från olika handelsorganisationers sida under hand eller i mera officiell form mottagit uppmaning att avlysa sitt eget rabattväsen för att därigenom underlätta möjligheten att avskaffa rabattgivning i allmänhet. Det har till och med gjorts gällande, att turistföreningen med sitt stora medlemsantal skulle inneha ett slags nyckelställning i denna fråga. Till dessa framställningar har föreningen intagit följande ståndpunkt. Föreningen är för egen del medveten om att det allmänt florerande rabattsystemet icke är önskvärt och att detsamma helst bör avskaffas. För detta ändamål är turistföreningen i princip villig att avlysa sitt eget rabattväsen. Då emellertid en sådan åtgärd, såsom ovan nämnts, eventuellt skulle kunna för föreningen innebära en mycket kännbar förlust måste föreningens vilighet att för egen del avlysa rabattsystemet vara förknippad med ett oefter-

givligt villkor, nämligen att garantier kunna lämnas för att föreningens offer icke göres förgäves. Avskaffandet av turistföreningens och andra ideella föreningars rabatter kan nämligen icke vara mer än en inledning till en allmän offensiv mot rabattsystemen, och turistföreningen vill icke ställas inför den situationen att — sedan turistföreningen med förut angivna risker avskaffat sina rabatter — köpmännen slå sig till ro med det sålunda vunna resultatet eller det eljest visar sig omöjligt att lösa hela problemet om rabattsystemens totala avskaffande.

Denna tanke har närmare utvecklats i en skrivelse till Stockholms handelskammare den 15 december 1938, varav avskrift här bilägges. I den nämnda skrivelsen redogöres också för ett tidigare från föreningens sida framkommet uppslag till lösning av frågan, huru den avsedda garantin skulle kunna vinnas, samt konstateras, att handelskammaren funnit detta uppslag icke kunna genomföras. På grund härav förklarade sig föreningen i skrivelsen icke kunna för det dåvarande taga risken av rabattsystemets avskaffande på en gång. Föreningen betonade emellertid att föreningen alltid vore beredd att diskutera varje möjligt förslag rörande turistföreningens medverkan till rabattsystemens avskaffande, såvida förslaget samtidigt innebure en rimlig garanti för sådant resultat, att föreningens medverkan icke skulle komma att från dess synpunkt framstå såsom meningslös. Slutligen framkastade turistföreningen i skrivelsen själv tanken på att en lösning av frågan skulle kunna åstadkommas genom ändring i lagstiftningen om illojal konkurrens.

Med hänsyn till den ståndpunkt turistföreningen sålunda tidigare intagit i frågan, är det självklart, att föreningen icke har någon anledning att motsätta sig en lagstiftning, som avser rabattsystemens avskaffande.

En annan fråga är huru denna lagstiftning skulle vara beskaffad. Icke någon av de framställningar, vilka omfattas av remisserna, anger vilken rabattgivning lagstiftningen skulle avse. Närmast till hands ligger antagandet att förslagsställarna tänkt på rabatter i detaljhandeln vid försäljning över disk. Därigenom skulle väl turistföreningens och vissa andra likartade organisationers rabattväsen vara utdömt. Men det torde finnas många möjligheter för konsumentsammanslutningar att i andra former förskaffa sina medlemmar rabatter. För turistföreningen och likartade organisationer kan det icke vara likgiltigt, om lagstiftningen erhåller en så trång omfattning, att vad som nu praktiseras i öppna former drabbas av förbud, som träffar dessa organisationer, men opåtalat kan äga rum på mera undagömda vägar och därför utnyttjas av sammanslutningar av en annan struktur eller med mindre kontrollerbar verksamhet. Ej heller kan turistföreningen tillstyrka en lagstiftning, som skulle förhindra föreningen att i egen verksamhet, till den del den faller under lagen, göra skillnad mellan medlemmar och utomstående.

Stockholm den 25 februari 1939.

För Svenska Turistföreningen:

ARTHUR LINDHAGEN

/Carl-Julius Anrick

SVENSKA TURISTFÖRENINGEN

Till Stockholms Handelskammare.

Under hänvisning till Svenska turistföreningens skrivelse till handelskammaren den 9 juli 1938 får turistföreningen nu återkomma till frågan om rabattsystemet. I denna fråga har handelskammaren senast till turistföreningen avlåtit en den 24 maj 1938 daterad skrivelse, däri handelskammaren ånyo väddar till turistföreningen att snarast möjligt avskaffa den s. k. turistrabatten.

Det må då tillåtas turistföreningen att än en gång erinra om den ståndpunkt, som föreningen hela tiden intagit i denna angelägenhet. Turistföreningen är för egen del medveten om att det allmänt florerande rabattsystemet icke är önskvärt och att detsamma helst borde avskaffas. För detta ändamål är turistföreningen i princip villig att avlysa sitt eget rabattsystem, vilket som bekant innebär, att föreningen med diverse firmor träffat avtal om att dessa skola lämna rabatt å inköpta varor till föreningens medlemmar. Då detta rabattsystem för föreningens del är mycket gammalt och man icke är i stånd att överblicka dess betydelse för medlemsvärningen, kan det vara möjligt, att rabatternas slopande skulle kunna medföra en för föreningens hela verksamhet katastrofal nedgång av medlemsantalet. Med hänsyn härtill är föreningens villighet att för egen del avlysa rabattsystemet förknippat med ett villkor, nämligen *att garantier kunna lämnas för att föreningens offer icke göres förgäves*. Rabattsystem förekomma ju i mycket stor utsträckning och i många olika former. Avskaffandet av turistföreningens och andra ideella föreningars rabatter skulle utgöra endast inledningen till en allmän offensiv mot rabattsystemen. Turistföreningen vill emellertid icke ställas inför den situationen, att — sedan turistföreningen med förut angivna risker avskaffat sina rabatter — köpmännen slå sig till ro med det sålunda vunna resultatet eller det eljest visar sig omöjligt att lösa hela problemet om rabattsystemens totala avskaffande.

Med anledning härav framlade föreningens ordförande för vederbörande inom handelskammaren ett förslag av följande innebörd. Mellan olika sammanslutningar av detaljhandlare och helst också sammanslutningar av grossister och producenter skulle etableras ett samarbete i ändamål att utöva en effektiv påtryckning på köpmän och andra, som kunna hava inflytande på frågan — exempelvis chefer för statliga och kommunala verk — att de skulle utfästa sig att själva icke giva rabatter respektive kraftigt arbeta för rabattsystemens avskaffande inom sina verksamhetsområden. Härvid skulle för alla vederbörande framhållas, att de tongivande ideella föreningarna utfäst sig att avskaffa sina rabattsystem under förutsättning, att den samlade aktionen medförde resultat i form av bindande löften i en viss angiven utsträckning, som kunde bestämmas procentuellt eller efter annan grund, varom överenskommelse kunde träffas mellan de ideella föreningarna och de i aktionen deltagande sammanslutningarna.

Handelskammarens ovannämnda skrivelse den 24 maj 1938 innefattar nu handelskammarens slutliga svar i anledning av detta förslag. I skrivelsen förekomma vissa uttalanden, som synas bero på ett oförklarligt missförstånd av förslaget. Det har naturligen aldrig varit turistföreningens mening att en för föreningen tillfredsställande aktion för rabattsystemets allmänna avskaffande skulle riktas mot realisationsrabatter, vilka äro lika för alla kunder. Turistföreningen hade trott, att man under den föregående diskussionen varit ense därom, att ifrågasätta åtgärder endast avsåge rabatter, som gåvos till vissa personer eller grupper av personer, och genom vilka sålunda skillnad gjordes mellan olika kunder.

I sin skrivelse redogör handelskammaren för åtgärder, som vidtagits inom särskilda branscher, men kommer till det slutliga resultatet, att den faktiska situationen icke möjliggör realiserande av det förslag, som turistföreningens ordförande framlagt. Svårigheterna bottna tydligen däri, att handelsorganisationer icke hava tillräcklig styrka för att kunna utöva erforderligt inflytande. Turistföreningen vill livligt beklaga, att man sålunda icke kunnat komma fram på den tänkta vägen. Det negativa resultatet och anledningarna därtill utgöra emellertid enligt föreningens mening ett starkt stöd för föreningens uppfattning, att fara verkligen föreligger, att ett isolerat slopande av föreningens eget rabattsystem skulle komma att innebära ett resultatlöst offer.

Handelskammaren har vidare i sin skrivelse framlagt ett förslag, att turistföreningen skulle avskaffa sitt rabattsystem och att detta skulle särskilt framhåvas i en av handelskammaren utarbetad och spridd broschyr, något som — eventuellt i samband med andra åtgärder av handelskammaren — skulle vara ägnat att stimulera till medlemsökning i föreningen. Föreningen nödgas dock uttala den uppfattningen, att det sålunda framkastade projektet knappast kan tänkas medföra några större resultat, vare sig i fråga om rabattsystemens avskaffande i allmänhet eller beträffande ökningen av turistföreningens medlemsantal. Om en sådan broschyr skulle komma till stånd, borde den naturligen taga sikte icke blott på turistföreningens utan även på Skidfrämjandets och Gymnastikfrämjandets intressen.

Då den av turistföreningen önskade garantien sålunda synes icke kunna för närvarande lämnas — vare sig i den form föreningens ordförande föreslagit eller på annat sätt — anser sig föreningen icke nu kunna taga risken av rabattsystemets avskaffande på en gång. Emellertid vill föreningen kraftigt understryka, att föreningen alltid är beredd att diskutera varje möjligt förslag rörande turistföreningens medverkan till rabattsystemens avskaffande, såvida förslaget samtidigt innebär en rimlig garanti för sådant resultat, att föreningens medverkan icke skulle komma att från dess synpunkt framstå såsom meningslös. Föreningen vill också betona, att föreningen ingalunda har för avsikt att utvidga sitt rabattsystem utan tvärtom vill söka så småningom nedskryta detsamma, vilket kan underlätta ett framtida totalt avskaffande.

Slutligen vill turistföreningen ifrågasätta, huruvida det icke skulle vara möjligt att åvägabringa sådan ändring i lagstiftningen om illojal konkurrens, att lämnande av rabatt, som icke gives lika till alla kunder, hänföres till de enligt lagen förbjudna åtgärderna.

Turistföreningen har anledning antaga, att Skidfrämjandet och Gymnastikfrämjandet komma att ansluta sig till de allmänna synpunkter, som turistföreningen här framlagt.

Då turistföreningen även från andra håll erhållit påstötningar om rabatternas avskaffande, måste föreningen förbehålla sig att få åt denna skrivelse giva den offentlighet föreningen anser önskvärd.

Stockholm den 15 december 1938.

Svenska turistföreningen

ARTHUR LINDHAGEN

Carl-Julius Anrick

Bilaga T

FÖRENINGEN FÖR
SKIDLÖPNINGENS FRÄMJANDE
I SVERIGE

Stockholm den 28 februari 1939.

K u n g l. K o m m e r s k o l l e g i u m.

I anledning av Kungl. Kommerskollegii remiss den 9 dennes (D. Nr 339 och 703) angående dels en framställning från Livsmedelshandlarnes Riksförbund avseende förbud mot rabattgivning i allmänhet, dels en i riksdagens andra kammare väckt motion nr 63 angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, tillåter sig Föreningen för skidlöpningens och friluftslivets främjande i Sverige (Skidfrämjandet) anföra följande.

Då Skidfrämjandet tidigare haft överläggningar med Svenska Turistföreningen i fråga om en eventuell avveckling av rabattsystemet för våra föreningsmedlemmar, varvid de båda föreningarna lagt alldeles enahanda synpunkter på rabattfrågan, har Skidfrämjandet även denna gång beretts tillfälle taga del av Svenska turistföreningens utlåtande till Eder den 25 februari 1939.

Då Svenska turistföreningens uttalanden till alla delar stämma överens med vår egen syn på denna för vår förening mycket viktiga fråga, anhåller Skidfrämjandet härigenom få ge Svenska turistföreningens uttalanden sin fulla anslutning.

Stockholm som ovan.

Föreningen för Skidlöpningens och Friluftslivets främjande i Sverige

S. M. FLEETWOOD

Bilaga U.

Till Kungl. Kommerskollegium.

Med anledning av den av herrar Oscar Bäckman och L. A. Björklund i andra kammaren väckta motionen (nr 63) angående viss ändring i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens, vilken motion av Kungl. Kommerskollegium remitterats för yttrande till vissa näringslivets organisationer, får Stockholms Detaljistförbund, som utgör topp-organisation för 19 branschföreningar inom detaljhandeln, vilka föreningar ha ett medlemsantal inom Stockholms stad och dess förorter av sammanlagt cirka 4 000 detaljhandlare, anföra följande.

Detaljistförbundet arbetar sedan länge på att åstadkomma sunda förhållanden inom detaljhandeln inom Stockholms stad med förorter. En av de viktigaste programpunkterna har alltid varit att söka få bort den omfattande och osunda rabattgivningen och förverkliga det syfte förbundet uttryckt i det av densamma lanserade satsen »Lika pris åt alla».

Förbundet avser icke att söka åstadkomma ett slopande av alla rabattgivningar inom detaljhandeln utan endast av den *osunda* rabattgivningen.

Osund är enligt Förbundets förmenande varje rabattgivning — individuell sänkning av försäljningspriset — som icke har sin grund i att självkostnadspriset vid försäljningen till den rabatttagande kunden är lägre än det till den icke rabatttagande. De kassa- och omsättningsrabatter, som utgå till varje köpare, som under viss tid — vanligen ett år — köper viss kvantitet (i värde uttryckt) varor är ekonomiskt betingad och sund. För borttagande av densamma arbetar Förbundet icke. Den kund, som kommer i åtnjutande av en sådan rabatt köper kontant, varigenom detaljhandlaren undviker kreditrisk å honom. Genom storleken av sina inköp visar han, att han värdesätter de av detaljhandelsföretaget i fråga saluförda varorna, dess kundservice m. m. på ett sådant sätt, att han icke behöver bli föremål för ackvisions- eller reklamarbete. Han har blivit en stamkund och utgör sålunda en viss tillgång för detaljhandelsföretaget. Härfor är detaljisten villig att göra en viss ekonomisk uppoffring, som även inneslutes i kassa- och omsättningsrabatten.

De rabatter, som en person erhåller i ett detaljhandelsföretag enbart på grund av att han är medlem av en förening eller har anställning i ett visst verk eller företag, sakna däremot ekonomisk grund. Rabatten utgår oavsett huruvida kunden gör ett enstaka inköp eller flera. Självkostnaden för försäljningen till honom är icke lägre än den för de kunder, som icke erhålla rabatt. Den rabatt han erhåller måste därför bäras av övriga kunder, ty genomsnittligt och i det långa loppet går den icke ut över den vinstmarginal, som detaljisten måste betinga sig i ränta för sitt kapital och som ersättning för sin företagarrisk.

Det har gjorts gällande, att dylika rabatter skulle medföra en ökning av kundkretsen och därmed av omsättningen samt resultera i en sänkning av den relativa självkostnaden. Så är emellertid i varje fall numera praktiskt taget icke fallet. De kunder som förvärfvas på detta sätt, torde över lag kunna rubriceras såsom strökunder, som kräva samma kostnader som övriga kunder. Att detaljister i så stor utsträckning som nu är fallet bevilja

rabatter till medlemmar av t. ex. Svenska Turistföreningen, Skidfrämjandet och Gymnastikfrämjandet samt personal anställd vid statliga verk, trots att detaljisterna numera äro ganska allmänt medvetna om att rabattgivningen är en nackdel såväl för handeln som för konsumenterna i gemen, torde hava sin förklaring däri, att man saknar erforderlig grund för ett bedömande av den risk med hänsyn till omsättningen, det skulle innebära att icke lämna rabatt. De förut nämnda organisationerna äga ett synnerligen stort antal medlemmar och utöva en betydande press på den enskilda detaljisten genom att redan ett jämförelsevis betydande antal konkurrenter befinna sig bland föreningens rabattgivare. Det är tack vare förefintligheten av dessa stora organisationers arbete på rabattanskaffning för sina medlemmar, som näringslivets organisationer hittills endast i relativt ringa utsträckning lyckats komma tillrätta med den osunda rabattgivningen. Stockholms Detaljistförbund har dock inom sitt lokala verksamhetsområde genom samarbete med grossister och fabrikanter av vissa märkesvaror lyckats stoppa lämnandet av rabatter å dessa varor. Förutnämnda organisationers ställningstagande till frågan om föreningsrabatter utgör emellertid ett till synes oöverstigligt hinder för den osunda rabattgivningens bekämpande.

Då strävanden att stoppa denna rabattgivning genom näringslivets organs egna ingripanden sålunda visat sig icke leda till resultat och det initiativ till bildande av opinionsnämnder, som nyligen tagits av näringsorganisationer, icke synes kunna komma att på detta område medföra någon förbättring av läget, torde sunda rabattförhållanden endast kunna nås genom nödigt stöd från lagstiftarna. Behovet av ett dylikt synes vara så mycket större, som den florerande osunda rabattgivningen tycks hava stimulerat till försök från detaljhandeln ovidkommande organisation att tilltvinga sig en »rabatt» från detaljisterna i viss bransch med uteslutande motivering, att organisationens medlemmar handskas med vara, som omsättes i branschen. Den tendens, som här kommer fram, är dock endast artskild men ej väsensild från ideella föreningars rabattanskaffning för sina medlemmar i syfte att skapa sig förmånen av ett underlättande av medlemsackvisitionen.

Med hänsyn till vad ovan anförts får förbundet förorda en utredning av möjligheterna att genom lagstiftning förhindra en fortsatt illojal rabattgivning.

Stockholm den 1 mars 1939.

Stockholms Detaljistförbund

P. ELOF BROLIN

Filip Oberger